

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — — — 4.— koruny.
Na pol roka — — — — 2.— „
Na štvrt roka — — — — 1.— „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komerník.
Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prálát

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
nem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Do predku, ľud!

Napísal: Karol Huszár.

Cez desaťročia trvajúce zápasy naše predsa len dosiahly radostných úspechov. Ľud Uhorska bude sa môcť uplatniť vo verejnom živote. Pošťastilo sa nám ku pádu priviesť cigánsku politiku starých liberálov a hrozné tyranstvo kšeftárskych mungov.

Náš dobrý, mladý kráľ, ktorý v opravde apoštolskom smysle panovať chce nad vernými a hrdinskými národami svojimi, odobnal jeho zlých radcov, Tiszu s celou jeho hriešnou bandou a so zostavením novej vlády — ako sme už minule spomenuli — poveril grófa Mórica Esterházyho. Tento chýr tak porazil pracovnú stranu, ako hromový blesk z jasného neba. Obecenstvo krajiny ale opravde si oddýchlo, bo razom oslobodené bolo násilného, nemravného a hriešneho panovníctva Tiszovho.

Nový ministerpredseda je vysokoučený, múdry a milý človek. Náležite zná záležitosti krajiny. Veľmi miluje chudobný ľud. Na bojišti ako vynikajúci hrdina zadovážil si zvláštne zásluhy. V krajinskom sneme osvedčil sa ako obranca slobody, práva a ľudu. Ku jeho vláde teda s dôverou sa môžeme chovať. Podporuje ho celá stará opposícia: kresťanská ľudová strana, 48-níci, ústavná strana a demokrati. Len mungovci nariekajú nad ich buchnutím.

Kráľ svoje meno tým vpísal do krajinského dejepisu, že pevným rozhodnutím prevrhol Tiszov korrumpovaný systém.

Kráľ Karol IV. panovať chce s ľudom a nie proti ľudu.

Dávneho politického systému starí hriešnici (Tisza, Lukács, Khuen Héderváry) kráľa ešte aj včul proti ľudu chceli nakloniť, to sa im ale nepodarilo. Kráľovo srdce a ľud preniká tá jediná myšlienka, že *tým, čo oratovali vlast, právo, slobodu a statočné vyžitie v krajine treba zabezpečiť.*

Tá čiastka ľudu, ktorá zúčastnila sa v našich politických a volebných zápasoch, prítomne s úspokojením môže hľadať na úspechy dosiahnuté ich obetami a útrapami. Že v predošlých časoch, vzdor násilnostvám a atrocitám zo stránky slúžnvcov, fabrikantov, jednotlivých zemepánov a ich úradníkov, pevne a verne vydržali pri nepoškvrnenej zástave politiky kresťanskej ľudovej strany, tým učinili možným, že kresťanská ľudová strana v parlamente za to mohla bojovať, aby ľud svoje oprávnené požiadavky a nároky uplatnil v krajinskej politike.

Iné stránky tiež bojovaly za práva ľudu. Peštianski mešťania a robotníci minule — ako sme to v predošlom čísle opísali — v záležitosti volebného práva sriadili veľkú demonstráciu, na ktorej zúčastnilo sa asi 200 tisíc ľudí. To ale nikto nemôže odopreť, že medzi všetkými politickými stránkami kresťanská ľudová strana bola najprvšia, ktorá v krajinskom sneme rozhodne a neohrozene bojovala za práva ľudu. My, kresťanská ľudová strana, boli sme najprvší, ktorí od krajinského snemu pre našich hrdinských vojakov žiadali sme volebné právo, kráľ včul každému hrdinovi, ktorý vyznačený je válečným križom Karola, chce dať volebné právo. V prastarých časoch hrdinovia stali sa šľachticmi, včul hrdinovia budú mať hlasovacie právo. Ľud teda väčšou silou bude vplývať do

správy verejných záležitostí a osudu krajiny. Nie banky, fabriky, panstvá s ich úradníkmi, slúžnovci budú rozhodovať v politických otázkach, lež ku slovu príde ľud. Kto je ľud? Ku ľudu Uhorska patria aj roľníci, priemyselní robotníci, učitelia, duchovní, malí úradníci. Tieto vrstvy za svoj svätý záujem považujú, aby krajinské voľby napozatým neboly vydržiavané ako lichvacie jarmoky, lež aby pri nich samostatní a rozumní občania slobodne mohli dať výrazu svojmu presvedčeniu a rozhodnutiu. S pochvalou vyzdvihujeme, že gróf Esterházy ku tomu získal kráľa, aby ľud slobodne prevádzal svoje politické práva. My, jakožto kresťanskí ľudáci, už dnes len jednu vec zvlášte odporúčame do pozornosti katolíkov Uhorska. V slobodnejšom, demokratičnejšom Uhorsku, ku väčšej sile príde viacej zámerov a organizácií, ktoré za cieľ vytýčené majú snahy kresťanstvu viac-menej nepriateľské. Jestli dakedy, to teraz prísny pozor máme dávať na to, aby záujmy katolíkov pred každým nebezpečenstvom ochránené byly. Preto aj keď chceme, aby pri slobodnom vývine a pokroku katolíckeho ľudu v hmotnom blahobyte prospievala celá krajina, **pri tom rozhodne a s dôrazom žiadame, aby od desaťročia opakované požiadavky katolíkov konečne už raz vyplnené byly.** V Uhorsku krajinskú správu nech neprevádzajú proti katolíkom a nech im dajú od dávna žiadanú samosprávu. Keď sú židia a protestanti toho hodní, aby mali ich autonomiu, Esterházyho vláda nám katolíkom, ktorí tvoríme väčšinu obyvateľstva krajiny, **tým menej môže odopreť právo samosprávy.** Na celom obore verejného života ale prísny pozor budeme dávať na to, aby tak v stredí, ako po vidiekoch záujmy katolíkov oškerené neboly.

V politickom živote, medzi starými a novými zámerami, príde to zaiste ešte ku ostrým bojom.

Tisza s jeho stranou chceli by zastaviť beh času. To sa im ale nepošastí.

Na druhej strane stojí kráľ a okolo neho jeho verný ľud so statočnými politickými vodcami.

Keď je Boh s nami, ľud musí zvíťaziť. Preto len smelo do predku, kresťanský ľudu Uhorska!

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Jeho veličenstvo kráľ v Budapešti. — Vymenovanie a prisaha členov novej vlády.

V piatok, 15. júna o 1/28. hodine ráno jeho veličenstvo kráľ na osobitnom dvornom vlaku s veľkým sprievodom prišiel do Budapešti. Na západnom nádraží úradného privítania nebolo. Cieľom tohoto príchodu jeho veličenstva bolo, aby listiny vymenovania podpísal v Budapešti a aby členovia novej vlády tu složili prisahu do rúk jeho veličenstva.

Vymenovanie novej vlády úradný list v mimoriadnom vydaní sdělil nasledovne:

Milý gróf Esterházy! S týmto vymenúvam vás za môjho uhorského ministrapredsedu a očakávam vašu predlohu o zostavení ministerstva.

Karol, v. r.

Gróf Štefan Tisza, v. r.

Na predlohu môjho ministrapredsedu, podmaršalla Alexandra Szurmayho znovu vymenúvam za ministra honvédstva, patrične potvrdujem v tejto posiaľ zastupovanej hodnosti — ďalej vymenúvam krajinského vyslanca grófa Teodora Batthyanyho za ministra okolo mojej osobnosti; Gabriela Ugrona, hlavného župana na odpočinku, krajinského vyslanca, za môjho ministra vnútra; dr. Gustava Gratza, triedneho náčelníka zahraničného ministerstva, za ministra financií; grófa Bélu Serényiho, skut. vnút. tajného radeu, krajinského vyslanca, za ministra obchodu; Bélu Mezössyho, štátneho tajomníka na odpočinku, krajinského vyslanca, za ministra poľného hospodárstva; grófa Alberta Apponyiho, skut. vnút. tajného radeu, krajinského vyslanca, za ministra náboženstva a verejnej výučby; dr. Vilhelma Vázsonyho, krajinského vyslanca, za ministra pravosúdia; konečne grófa Aladára Zichyho, skut. vnút. tajného radeu, krajinského vyslanca, za bez torby ministra Horvatska, Dalmácie a Slavonie.

Ku patričným upravené rukopisy pripojujem ku ďalšiemu nariadeniu.

Dané v Budapešti, 15. júna 1917.

Karol, v. r.

Gróf Mórica Esterházy, v. r.

Jeho veličenstvo kráľ tiež 15. júna v Budapešti vymenoval nasledovných nových štátnych tajomníkov:

Grófa Georga Pallaviciniho, krajinského vyslanca, do ministerpredsedníctva.

Mórica Pálgyayho, krajinského vyslanca, do ministerstva vnútra.

Karola Grecsáka, predsedu rady Kúrie, za štátneho tajomníka ministerstva pravosúdia.

Zatým jeho veličenstvo kráľ najvyššími, zarovnak 15. júna dátovanými reškríptami z úradu vyzdvihol a prepustil Tiszu, ministrov a štátnych tajomníkov jeho vlády.

Popoludní o poltretej hodine ministerpredseda gróf Móric Esterházy a členovia novej vlády z palácu ministerpredsedníctva prešli do kráľovského hradu, kde za obradov zákonmi predpísaných prisahu složili do rúk jeho veličenstva kráľa. Po složení prisahy jeho veličenstvo najprv ministrapredseda a za ním každého jednotlivého ministra prijal v osobitnom výsluchu.

Cielom odobrania sa od jeho veličenstva konečne ku výsluchu dostavil sa aj Tisza s členami a štátnymi tajomníkmi jeho vlády. Tento výsluch opravde netrval dlho. Odchádzajúci z neho vyzerali ako keby boli šli z pohrabu pracovnej strany.

Ministerpredseda gróf Móric Esterházy po složení prisahy v palote ministerpredsedníctva s novou vládou hneď vydržoval ministerskú poradu, v ktorej pojednávali o súrnych verejných záležitostiach a zvlášte o tom, kedy sa nová vláda predstaví má krajinskému snemu.

Jeho veličenstvo kráľ 15. júna večer o 1/28. hodine na osobitnom dvornom vlaku zo západného nádražia s celým sprievodom vrátil sa do Viedne.

Stotisíc korún základina pre katolíckych spisovateľov a novinárov.

Výbor krajinského Pázmány Spolku katolíckych spisovateľov a novinárov v stredu, 13. júna vydržoval mimoriadne zasadnutie, v ktorom podpredseda spolku rektor university Ákos Mihályfi sdělil, že jeho Eminencia kardinál, knieža-primas, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch 9. júna zavolať ho ku sebe, odovzdal mu 100.000 korún hodnoty cenný papier uh. válečnej štátnej požičky s nasledovným pripisom, upraveným na predsedu krajinského Pázmány Spolku katolíckych spisovateľov a novinárov:

«Osvietený a Prevelebný Pán Biskup diecézanský!

Osvietenosti Vašej posielam pripojených 100.000 korún, totiž stotisíc korún v obligáciách válečnej požičky pre Pázmány Spolok ku napomáhaniu a podporovaniu katolíckych spisovateľov a novinárov a ich rodín. Žiadam, aby táto základina spravovaná bola pod mojím menom a kedykoľvek spolok vykáže z nej podporu, nech sa to vždy stane s tým poznamenaním, že podpora vykázaná je zo základiny Jána Csernocha. Na ďalšie účinkovanie spolku prosiac od Boha požehnanie a odporúčajúc sa do pobožných modlitieb, som Osvietenosti Vašej hotový verný:

Ján Csernoch v. r.,
kardinál knieža-primas.»

Po prečítaní tohoto prípisu členovia výboru úprimným citom povďačnosti výrazu dali hlučnými ováciami, po čom predsedajúci Ákos Mihályfi predostrel nasledovný návrh:

Navrhujem, aby výbor Pázmány Spolku základinu jeho Eminencie knieža-primasa prijal s najponíženejšou povďačnosťou a sľúbil slávnostne, že tú základinu po všetky časy spravovať bude v duchu zakladateľa a dľa skrze neho označených podmienok. Za mimoriadne

veľkodušnú základinu jeho Eminencii kardinálovi, knieža-primasovi poďakovať sa má z členov katolíckeho spisovateľstva zostavené zastupiteľstvo pod vedením osvieteného pána biskupa stolnobelohradského dr. Ottokára Prohászku. Ďalej navrhujem, aby v najbližšom čase zvolané bolo mimoriadne shromaždenie Krajinského Spolku katolíckych spisovateľov a novinárov cieľom vyvolenia jeho Eminencie za čestného člena Spolku a ustanovenia stanov zodpovednej správy veľkodušnej základiny.

Podpredseda konečne veľkými slovami poďakoval sa prítomným za početné ich dostavenie sa ku tomuto shromaždeniu a s tým zaključil zasadnutie.

Podpora válečným sirotám.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého válečné siroty a dietky válečných invalidov dostanú podporu cieľom učenia sa na stredných a vyšších školách. Túto podporu, od 400 po 800 korún ročne, môžu dostať všetci, ktorí študujú na gymnásii, reálke, na dievčenskej strednej škole, v odborných školách nižšieho a stredného stupňa, na universite, na hlavných školách, na učiteľských pripravovňach, administratívnych naukobehoch, na hudobnej akademii a na pädagogiume. Podporu dostane len taký, kto s dobrým prospechom končí štúdia. Prosbu treba zadať ku stoličnému (mestskému) výboru pre opatrovanie vojska, ktorý prosbu predostre Krajinskému úradu pre opatrovanie vojska. Podporu vopred vyassignujú vo štvrtročných rákoch. Nariadenie 13. júna vstúpilo do života.

Udalosti svetovej vojny.

Východné bojište. Vo východnej Haliči a vo Volhynii minulého týždňa bola živšia bojovná činnosť. Pokúsené útoky Rusov naše čaty víťazne odrazily. Po celom Rusku najbližšie očakávajú veľké zmeny. V ruskej armáde vôbec panuje úplná anarchia. Ruské pomery dostatočne označuje tá skutočnosť, že strojovými puškami a kanónami ozbrojení anarchisti vydržávajú pochody po uliciach Petrohradu a Moskvy.

Talianske bojište. U armády na Isonze v minulom týždni nebolo významnejšej udalosti.

V Korutánsku na odseku Plöcken a Flitsch palba nepriateľského delostrelectva zvýšila sa na najväčšiu prudkosť. Útok proti našim posiciam na Rombone sme odrazili. — Na planine sedem obcí delostrelecký boj zosilnel.

Všetky útoky Talianov zmarily sa na hrdinstve našich čiat. Následkom veľkých nezdarov talianskych čiat pri Isonze, talianska vláda musela zaďakovať.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. O hrozných ztratách Angličanov a Francúzov na západnom fronte Wolffova agencia oznamuje: Zo 17. a 10. pluku z príležitosti útoku na Oppy vrátil sa len 1 dôstojník a 2 obyčajní vojaci. Kanadčania pri

Vimy utratili 16.000 ľudí, Austráľčanov ale pri Foziéresi padlo 24.000. Zlostní Angličania ale i vzdor týmto hrozným ztratám nechcú zastaviť vojnu. Či nezaslúžia, aby ich ďalej bičoval spravodlivý Boh?

Zprisnený boj podmorskými loďami.

Novšie zdary Nemcov.

Berlin, 13. júna. Wolffova kancelária oznamuje: Pred západným východom anglického kanála a na Atlantickom oceáne naše podmorské lode novšie medzi inými zničily 6500 tunami pšenice naložený ozbrojený anglický parník «Clan Murray», troch dôstojníkov parníka sme zajali; jedon väčší ozbrojený anglický parník, ktorého meno nemohli sme ustáliť. Následkom potopenia viac lodí vyšlo na zkaz 9000 sudov oleja, 10.000 vriec vosku a 1500 tún pšenice.

Na Stredozemnom mori naše podmorské lode novšie potopily 7 anglických parníkov a 10 talianskych plachtových lodí so súhrnným obsahom 33.370 tún.

Šéf admirality.

Potopený americký parník.

Reuterova kancelária oznamuje z Washingtona: Dľa úradnej zprávy jedna nemecká podmorská loď potopila 3710 túnový americký ozbrojený parník «Petrolite». Z mužstva parníka 20 mužov zachránili. Dva ochranné člny s ostatným mužstvom zmizly.

Vulkán pod nemeckými posíciami.

Zpravodajca londýnskeho časopisu «Times» oznamuje z anglického hlavného válečného stánu, že ku rozhodnutiu asi dvadsať nemeckých posícií v okolí Messinesu použili 600.000 kilogrammov výbušnej látky. Rozhodnutie posícií podobalo sa náhlemu výbuchu vulkána. Zem sa na veľkej diaľke zatrasla.

Veľký poveterný útok na Londýn.

Berlin, 14. júna. Wolffova kancelária oznamuje: Dňa 13. júna popoludní okolo 1. hodiny za jasného počasia jedon roj nemeckých veľkých bojovných lietadiel pod velením kapitána Brandenbura napadol pevnosť Londýna. Cieľom útoku byly dokky v prostriedku mesta, fabriky na lode, železničné osady a štátne sklady, ktoré ležia na oboch brehoch Themzy; po vybuchení bomb povstaly početné požiare, ktoré v nahromadených zásobách zapríčinily veľkú zrazu. Roj lietadiel vyše štvrt hodiny sa vznášal nad menovanými budovami. Napriek ochranným opatreniam Angličanov všetky lietadlá neurazené sa vrátili do svojich prístavov.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kreštan», ktorý už cez štyriadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Revolúcia v Rusku.

Zmizly tajné smluvy.

Stockholm, 11. júna. V petrohradských kruhoch mnoho sa zaoberajú s chýrom, že listiny smlúv, ktoré Rusko s antantom od roku 1913. uzavrelo, bez stopy zmizly. Známo je, že ruská tlač súrila uverejnenie tajných smlúv, keď socialisti vstúpili do kabinetu. Smluvy však neboly uverejnené. Čeretelli a Skobelev, ako členovia vlády, mali právo nazreť do smlúv, ktoré by odhalily tajnosti časov pred vojnou, ale toto sa dosiaľ ešte nestalo. Teraz v Petrohrade rozniesol sa chýr, že listiny koncom apríla, keď zahraničným ministrom bol Miljukov, odniesli z bezpečného miesta a onedlho potom zmizly bez stopy. Záležitost privádzajú do súvisu s vlámaním sa na byt jedného diplomatu.

Dľa ruských socialistov v tejto zvláštnej a predbežne ešte záhadnej záležitosti s páru nemajúcou odhodlanosťou pracovala jedna veľmoc antantu. Táto veľmoc nelaká sa ničoho, čím môže zadržat Rusko od uverejnenia tajných smlúv. Má ku tomu veľkú príčinu, lebo listiny veľmi charakterisujú válečnú politiku Anglicka, Francúzska a ruskej vojenskej strany od r. 1913. Tieto smluvy by pred celým svetom dokázaly, že vojnu zapríčinil hlavne antant.

Stockholm, 12. júna. Dosiaľ nevedeli ustáliť, kde sa podely smluvy Ruska a antantu. Čeretelli sa osvedčil na svoju česť, že keď nastúpil úrad, vtedy už nemohli najst za dva roky pred vojnou uzavreté smluvy Ruska, Francúzska a Anglicka. Socialisti celkom rozhodne Miljukova upodozrievajú. Dľa nich mimoriadne dôležité listiny Miljukov odovzdal Angličanom. Niekoľko socialistov už žiada, aby proti Miljukovi zaviedli trestné vyšetovanie. Podozrenie proti Miljukovi je tým väčšie, lebo krátko potom, ako zmiznutie listin vyšlo na javo, s viacerými priateľmi Angličanov presťahoval sa do Finnska.

Finančné ťažkosti ruskej vlády.

Dľa petrohrskej zprávy «Timesu» ruská dočasná vláda zápasí s vážnymi finančnými nesnádzami. Kúpna hodnota klesla na šestinu. V Moskve, v Petrohrade a v iných veľkých mestách štrajky sú každodenné. V celej krajine panuje veľký zmätok.

Vítazstvo socialistov na obecných voľbách.

Petrohrska teleg. kancelária oznamuje: Vláda nariadila, aby zpod vojenskej služby oslobodení, boli znova assentovaní.

Dľa predbežných zpráv pri obecných voľbách, ktoré previedli na základe všeobecného volebného práva, vo veľkej väčšine zvíťazili kandidáti socialistov.

Útok nemeckých letúňov na ruské ostrovy.

Ako petrohrska telegrafická kancelária oznamuje, nemecké vodné lietadlá na viac ostrovov Rigského zálivu urobily útoky a shodily bomby, ktoré zapríčinily veľké škody.

Zmena na gréckom tróne.

Grécky kráľ Konštantín zaľakoval.

Parižska Havasova kancelária oznamuje z Athén, že grécky kráľ Konštantín zriekol sa trónu v prospech svojho druhorodeného syna Alexandra.

Hlavný povereník štátov antantu francúzsky senátor Jonnart v pondelok, 11. júna predpoludním radil sa s gréckym ministerpredsedom Zaimisom a v mene štátov antantu žiadal, aby kráľ Konštantín zaľakoval a s vytvorením následníka trónu označil svojho nástupcu. Zaimis odvetil, že odhodlanie kráľa možno čakať len večer po zasaďnutí korunnej rady. Po korunnej rade Zaimis odovzdal senátorovi Jonnartovi list, v ktorom sa

kými prívržencami, predovšetkým s Venizelosom musel tuho bojovať, ale on až do konca ostal pri čestnej neutralite. Manželkou Konštantína je 47-ročná pruská kňažna Žofia, sestra nemeckého cisára Vilhelma, s ktorou r. 1889. vstúpil do stavu manželského. Majú šesť dietok: Juraja, Alexandra, Pavla, Helenu, Irenu, Katarínu.

Nový grécky kráľ Alexander je druhorodeným synom Konštantína. Narodil sa v tatoiskom kaštieli roku 1893. Študoval na nemeckých a francúzskych školách. Je kapitánom prvého gréckeho delostreleckého pluku. Politicky dosiaľ nehral rollu.

Nemecká mienka o zmene na gréckom tróne.

Berlin, 13. júna. Zaľakovanie kráľa Konštantína

Sedmohradský biskup hirmuje na fronte.

kráľ Konštantín zrieka trónu v prospech svojho syna Alexandra. Bývalý kráľ nato vyslovil túžbu, aby mohol vysadnúť na anglickú loď a cez Taliansko ísť do Švajciarska.

Grécky kráľ Konštantín narodil sa 2. augusta roku 1868. Jeho otec bol grécky kráľ Juraj, niekdajší dánsky knieža Vilhelm a jeho matka bola kráľovná Olga, ruská veľkokňažna. Kráľ Konštantín počas svojich štúdií bol aj v Berlíne a v Lipsku. V grécko-tureckej vojne roku 1897. bol hlavným veliteľom gréckej armády. Roku 1900., keď grécku armádu reorganisovali, definitívne prevzal hlavné veliteľstvo. Čo hlavný vodca armády v balkánskej vojne nadobudol si bohaté zkušenosti. Na grécky trón vstúpil 21. marca r. 1913., pretože jeho otec kráľ Juraja 18. marca v Salonikách zavraždili. Počas svetovej vojny kráľ Konštantín so štátmi antantu a ich gré-

robi koniec násilnostvám páchaným na gréckom národe a nemecká tlač o tomto prináša dlhé články, v ktorých s obdivom hovorí o tom hrdinskom odpore, ktorý kráľ Konštantín vyvinul proti mocnostiam antantu, údajným ochrancom malých mocností. Prízvukujú, že nech osud Grécka bude akýkoľvek, na svetovú vojnu a na jej zakončenie nebude účinkovať. Nemecko nezabudne nikdy s akou veľkou mravnou smelosťou zdráhal sa kráľ Konštantín a grécky národ stať sa zbranným spojencom antantu.

Prísaha nového gréckeho kráľa na ústavu.

Londýn, 14. júna. Reuterova kancelária oznamuje z Athén: Bývalý kráľ Konštantín včera popoludní z Athén odcestoval do Tatoi. Nový kráľ Alexander složil prísahu na ústavu. V meste panuje tichosť.

Kráľovská rodina presťahuje sa do Dánska?

Stockholm, 14. júna. V Kopenháge koluje chýr, že bývalý grécky kráľ Konštantín s manželkou a s najstarším synom akiste sa presťahuje do Dánska.

Nemecký cisár o zmarenej nádeji nepriateľov.

Berlin, 12. júna. Cisár Vilhelm z príležitosti návštevy na západnom fronte ku gardovej divízii, stojacej pod velením kniežata Eitela Fridricha, povedal reč, v ktorej poukázal na to, že sa zmarila tá nádej nepriateľa, že bude môcť prelomiť múr Nemcov a vybojovať rozhodnutie; nádej sa zmarila na hrdinskosti odporujúceho nemeckého múra, ku ktorému každý nemecký kmeň priniesol kamene. Cisár vyslovil čatám svoje uznanie, tlumočil im svoju vďaku a vďaku celej vlasti. Svoju reč cisár skončil takto: «Úfam, že ako Pán nemeckých vojsk bol dosiaľ vždy s nami, aj ďalej bude s nami až do konca. Neohrozene vytrváme pri myšlienke, ktorá nás všetkých naplňuje a ktorá hovorí, že bojovnú vôľu nepriateľa zlomíme.»

Knieža Eitel Fridrich vyslovil cisárovi vďaku za jeho slová a ubezpečil ho, že čaty, kamkoľvek ich aj postavia, do konca vytrvajú v službe vlasti, aby bárskeď s povýšenou hlavou mohli povedať: Bránily sme vlasť a obránily sme jej vo svete miesto, ktoré našej vlasti patrí.

Zajímavá štatistika.

Zpomedzi veľkostatkárov vyše 1000 jutár je 20, zpomedzi statkárov s majetkom 200—1000 jutár je tiež 20 a zpomedzi prenájomníkov majetkov vyše 100 jutár je 48 procentov židov v Uhorsku. Oproti tomu je medzi delníkmi-maloroľníkmi, majúcimi najviac 5 jutár, ani len polprocenta a medzi hospodárskymi sluhami ani len štvrtprocenta židov. Obchod je až na 52 procentov v ich rukách. Premávkoví úradníci (železnica, pošta, telegraf, telefon) v 13 procentoch sú židia. Medzi všetkými nádenníkmi krajiny najdeme ich ale sotva polštvrtá procenta. Na obore výučby činia židia poldesiata procenta. Z nich je 46 procentov všetkých advokátov krajiny, skoro 51 procentov lekárov, 43 procentov novinárov, 41 procentov krémárov a kaviarníkov. Pri čom činia židia sotva 5 procentov obyvateľstva krajiny.

Či je to v poriadku? Nádenníci sme my, páni sú oni. A ich noviny opovážia sa ešte písať o reakcii, o utlačení?!

CHYRNIK.

Kráľov dar. Vdove Jozefovej Berei z obce Kenézlő, ktorej sedem synov bojuje na fronte, jeho veličenstvo kráľ poslal 500 korún a medaillu s obrazom P. Marie, ozdobenú s monogrammom kráľovým.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy pre pohorelcov v Gyöngyösi obetoval 5000 korún. — Valašskodubovský farár Eduard Lahner 27. mája náhle zomrel vo Valašskej Dubovej (Orava) v 52. roku svojho života a v 29. roku svojho kňazstva. Nebohý narodil sa v Lykavke. Za sedem rokov bol kaplánom v Ružomberku, farárom bol od r. 1895. — Na šiestu uhorskú válečnú požičku značili: spišská kapitula 140.000 kor., kanonik Kurimszky 21.000, podhradský farár Zemančík 20.400, kanonik Rolny 30.000, pomocný biskup dr. Martin Kheberich 17.000, kanonik Jurik 10.000, kanonik Stuckner 7000, prälát-kanonik Zimmermann 6000, kanonik Pirhalla 5000 korún. Albin Maxian, farár v Sliachoch (Liptov), z kostolnej kassy značil 23.900 korún.

Osvietení páni biskupi za válečné siroty. Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch pre válečné siroty obetoval 200.000, kaločský arcibiskup tiež 200.000 a čanásky biskup 100.000 korún. Kaločský arcibiskup i pre pohorelcov v Gyöngyösi obetoval 10.000 korún. Vacovský biskup pre pomocný fond invalidov obetoval 3000 korún.

Ostrihomská kapitula na šiestu válečnú požičku značila dva milióny korún a ostrihomskí kanonici 281 tisíc korún.

Nový vesprémsky biskup. Jeho veličenstvo kráľ za vesprémskeho biskupa, za nástupcu zosnulého kardinála baróna Karola Horniga, vymenoval rektora budapeštianskeho ústr. semenišťa, ostrihomského präláta-kanonika dr. Ferdinanda Rotta. Vymenovanie úradne bude publikované len neskôr, bo diplomatické spojenie s rímskou sv. stolicou stretá sa teraz s prekážkami. Nový vesprémsky biskup dr. Rott narodil sa r. 1860. Roku 1908. stal sa ostrihomským prälátom-kanonikom a r. 1911. rektorom budapeštianskeho ústredného semenišťa.

Franc Bleskány, pápežský kaplán, chrámu sv. Jozefa v Budapešti od vela rokov horlivý kaplán, v sobotu, 16. júna po dlhej, trapnej chorobe, opatrený sv. sviatosťami, v 71. roku života a 45. r. spasonosného účinkovania vo vinici Pána, odobral sa do večnosti. V Pánu usnulý bol prvým redaktorom «Kreštana» a verným priateľom slovenského ľudu a kresť. ľudovej strany. Daj mu Bože sladké odpočinutie a svetlo večné nech mu svieti!

Vyznačený vojenský kňaz. Dr. Teodor Lengyel, res. táboorský kňaz 85. peš. pluku, dostal rytiersky kríž rádu Franca Jozefa s válečnou ozdobou a so šablami.

Ján Molnár, pápežský prälát, krajinský vyslanec, podpredseda kresť. ľud. strany, na šiestu uh. válečnú požičku značil 25.000 korún.

Cirkevným učiteľom štát doplní plat. Minister osvety vyzval škôldozorcov, aby mu predostreli výkaz o rodinách cirkevných učiteľov, učiteľiek a ovodášok. Ministerstvo totiž aj im vyassignuje riadny rodinný doplnok platu. S týmto sa splní dávna túžba konfesionálnych učiteľov, učiteľiek a ovodášiek, ktorí takto budú mať asi taký plat, ako ich štátni kolegovia.

Vyznačení košickí honvédi. Res. poručíci Pavel Bizzaha a Franc Vozarik, pred nepriateľom padnutý res. zástavník Gustav Andreidesz, res. kadet Ján Morihlatko, štábný strážmajster Štefan Vacsur, fireri Jozef Majoros a Franc Filyó, res. firer Jozef Rogula, res. kaprál Albert Tobiás a landšturmista Georg Tündik dostali striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy. Res. zástavník Gejza Horváth, landšturmisti Ondrej Majoros, Ján Mlincsek, Jakub Hamrák Ondrej Parill, landšt. Pavel Szakáll, Štefan Floch, Štefan Takács, kaprál Benedikt Konkoly, frajter Michal Bajor, Jul. Neupauer, Ján Kristóf, honvéd Štefan Kontir, res. frajter Ondrej Rapesák, kaprál Ján Féka, jednor. dobrovoľník kaprál Abraham Ehrenreich, kaprál Štefan Cseh, landšturmisti Koloman Bibarecz, Imrich Skrak, Ján Bodnár, Ján Paczun, strážmajster Pavel Tassy, kaprál Štefan Weiner, res. kaprál Ján Dzsugán dostali strieb. medailu hrdinskosti druhej triedy. Res. kaprál Emanuel Tholt, landšt. kaprali Fr. Nyemec a Štefan Béres, res. frajter Dyonys Weisz, landšt. frajtri Franc Winre, Gustav Neubeller, Ján Sporka, Ondrej Fagulya, Jozef Vrana, Benő Kirschner, Št. Haliczky; honvédi: Tomáš Haáll, Jozef Kučsmina, Peter Vaszilcsin, Ondrej Virilig, Michal Rácz, G. Kresula, Vendelín Kohut, Štefan Gedza, Ondrej Jarenko, Ján Sanyó, res. honvéd Štefan Magyar; landšturmisti: Anton Horváth, Ján Jencsó, Michal Leznacki, Ján Lukesó, Matej Buda, Jozef Kolcsin, M. Karahuta, Jakub Mitrik, Ján Csainel, Štefan Leszcsinszki, Jakub Stromf, M. Csiszlak, Tomáš Fábíán, Georg Slivka, Ladislav Dombrádi, Ondr. Kolvek, Jozef Kuzma, Jozef Szita, Michal Bari, Imrich Bazsa, Ján Isztocsin, Ján Szabó, Michal Siri, Ludvik Sujtó, Michal Fedorosin, Michal Plaszkony, Jozef Zoller, Alexander Hönsch, Vazul Rajda, L. Rusznák, J. Murzsa, Ján Mikola, Jozef Horváth, Michal Plavniczki, Jozef Puruczki, Štefan Nagel, Ondrej Rhiczko, Anton, Modeszto, Jozef Balogh, Imrich Bágyi, Michal Képes, Pavel Peselár, Ondrej Géczy, Štefan Masura, Ján Mlincsek, Béni László, Ondrej Fidrics, Ján Makó, Michal Szerenka a Jozef Vincsur: všetci z košického 9. honv. peš. pluku.

Mesto Košice na šiestu uhorskú válečnú požičku značilo 500.000 korún.

Vojenské vyznačenia. Jozef Obergottsberger, res. nadporučík 85. peš. pluku, dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy s váleč. ozdobou a so šablami. E. Vadnaj, nadporučík 85. pešieho pluku, za svoju hrdinskosť proti nepriateľovi dostal znovu najvyššie pochvalné uznanie spolu so šablami. Robert Bysz, zástavník 9. hon. peš. pluku, vyznačený bol so striebornou medailou hrdinskosti druhej triedy. Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby Gejzovi Vrublovskemu, nadporučíkovi 67. peš. pluku, za výtečné služby, konané počas vojny, na vedomie bolo dané najvyššie pochvalné uznanie. Filip Guttmann, pens. kapitán-účtovník v 85. peš. pluku, dostal zlatý záslužný kríž na stužke medally hrdinskosti.

Z ruského zajatia. Spišský rodák, res. poručík Aurel Latzkó písal z Tschity, kde je 200 zajatcov dôstojníkov.

Vyznačení honvédi, rodáci zo Spiša. V 9. honv. peš. pluku na uznanie svojho smelého a hrdinského chovania sa proti nepriateľovi posledne vyznačení boli nasledujúci, zo Spiša pochodiaci honvédi: frajter Pavel Muha z Harhova dostal striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy; frajtri Ján Oravec z Štvrtku a Tomáš Klimek z Gibla, honvédi Eduard Ján Tebusz z Vyšného Slavkova, Vincent Falatkó z Zakaroviec a Michal Zalczler z Ondrišla dostali striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy; Jozef Kalinszky zo Švedléru, Ján Pesta zo Strážek, Ján Kotulyics z Podhradia, Marjancsik zo Starej Lubovne, Anton Kalyavszki z Zakaroviec, Štefan Kobzu z Kézmarku a Ondrej Mirga z Kamjonky dostali bronzovú medailu hrdinskosti.

Válečné výdavky. Anglicko na vojnu proti nám vydáva denne 120, Francúzsko 84, Taliansko 20 a Rusko 63 millionov.

Zoltánová Zmeškálová v Dolnom Kubine pre Rumunmi vyrabované sedmohradské kostoly obetovala 200 korún.

Trojnásobné vojenské vyznačenie. Lekárnik Otto Rakusz, rodák zo spišského Ondrišla (Merény), na uznanie hrdinského chovania sa na talianskom fronte, povýšený bol za nadporučíka a vyznačený veľkou zlatou medailou hrdinskosti. V službe Červeného Kríža dostal ale čestný odznak druhej triedy.

Nový ablegát. V Kézmarku na miesto nebohého Burgyána 26. mája za krajinského ablegáta vyvolili kézmarského advokáta dr. Tibora Kélera.

Dynamitový attentát proti hlavnému notárovi mesta Gelnice. Dňa 27. mája v noci vylámali neznámi útočníci oblok jedálne gelnického hl. notára Ludvika Stronya, hodili do nej dynamit a zapálili ho. Izba bola celkom porúchaná a náradie spustošené. Život hlavného notára a jeho rodiny zachránil malý výklenok medzi jedálňou a spálňou. Podobný útok chceli údajne spáchať i proti mešťanostovi a polic. kapitánovi mesta.

Popis statku v Gemersku. Rožného statku je 81.121, koní 11.615, ošípaných 58.515, oviec 117.080. Rožného statku je o 6173 a ošípaných o 5283 viac ako pred vojnou.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutluku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Na žalúdok chorým
nevyhnutne potrebným liekom je
Jágerská voda,
ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia.** K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v
Lekárni milosrdných bratov
v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.
Varujme sa napodobení.

Odporúčame ku bezodkladnému lifrovaniu:

Medenú skalicu a 128°
98%. Balík sirkových listov po K 8.50.
Liadok. Naftalin I. šupkavý.
Perocid, surový, Naftalin I. šupkavý.
garantovaný 35% po K 210. Náhradu živice zvláštnej jakosti.
Hryzavý nátron 120

Schwarz a Tauber,
veľokupci Nagykanizsa.

Zdarma a franko na žiadosť dostane každý môj hlavný cenník asi so 4000 vyobrazeniami hodín, zlatého strieborného, umelého tovaru a hudobných nástrojov. Žiacke a koncert husle K 12, 14, 16, 20, 25, 30 a v. Dobré harmoniky K 8, 10, 12, 16, 18, 20, 40, 50 a vyše. Záměna povolená alebo návrat peňazi. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom zaslaní peňazi, Zasiela vývozný dom
Hanns Konrad
cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1545.
(Cechy)

8 halierov (za 1. poštovú dopisničku) stojí vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadosť pošle vám
Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
cis. a kr. dvorného zásielca Brüx číslo 1544.
(Cechy)

Nickel alebo ocelové anker hodinky K 16, 18, 20. Válečné rádium anker hodinky K 18, 22, 26. Bielokovové (Glorie striebro) s dvojistou pokrývkou anker remontoir hodinky K 30. Massívne strieborné anker remontoir hodinky K 40, 50, 60. Budičky a stenové hodiny vo veľkom výbere. 3 rokov záruka. Zasielanie s poštovou dobierkou. Záměna povolená alebo návrat peňazi.

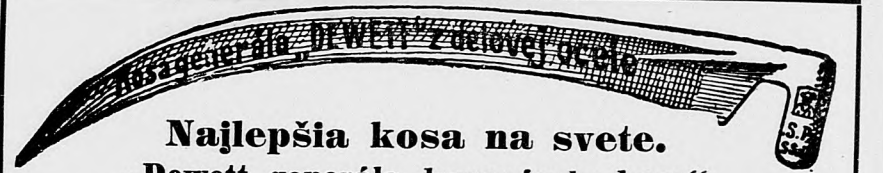
Dobrý nástroj, polovica práce.
Objednajme si plamenného ostriu.
Sarkan-kosu

Za každú kosu 3 rokov záruka, nezodpovedná zamení sa zdarma novou, dobrou kosou (Zo zkúsenosti vieme, že medzi 100 kusami není ani jedna zlá.) Plamenného ostriu **Sarkan** kosou, po jednom naoštrení možno kosiť na 150-200 krokov. Jedno nakúvanie dostačí na viacej dní. Plamenného ostriu **Sarkan**-kosu posielame nakúvanú, vyprobovanú, netreba ju kováčovi dať do ruky, hotová je do roboty. — **Sarkan-Kosy** ceny sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110	centm.
4.—	4.10	4.20	4.40	4.60	4.80	5.—	5.10	5.20	5.50	korún.

Prí 10 kusoch 1 kus zdarma. Šarkan-kosa oceľka 60 hal., striebornej oceľe kladívko 2.20 korún, nákovka 1.80 korún. Dvojité obrúčka na kosu 50 hal. **Stroj k nakúvaniu kosi,** najdokonalejšia novota. Za 5 minút 1 kosu bárs 1 dieťa dokonale môže naoštriť. Cena 6 korún. **Cenník zdarma.** K objednaníu vylučná adresa: **Sarkan-Kosy «Stredište» Somogysszil.**

Každý nech si na dopisničke pýta cenník.

Najlepšia kosa na svete.
„Dewett generála kanonócele kosa“

Po jednom naoštrení cez celý deň, po jednom nakúvaní cez viacej dní možno ňou kosiť. Není kosi, ktorá by sa ani ohľadom dobroty, ani ohľadom, ľahkosti a trvanlivosti, na celom svete s ňou porovnať mohla. — Každú kosu posielame nakúvanú, vyprobovanú a hotovú do roboty, netreba ju kováčovi dať do ruky. — „Dewett Generála kosa“ ceny:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110	centm.
4.—	4.10	4.20	4.40	4.60	4.80	5.—	5.10	5.20	5.50	korún.

Prí objednaní 10 kusov 1 kosa zdarma. Amerganska oceľka 60 halierov, striebornej oceľe kladívko 2 kor. 20, hal. striebornej oceľe nákovka 1 kor. 80 hal., dvojité obrúčka na kosu 50 hal. — **Stroj k nakúvaniu kosi,** najdokonalejšia novota. 1 kosu bárs 1 dieťa za 5 minút môže naoštriť. Cena 6 korún. — **Cenník zdarma.** Objednaná treba poslať jedine na adresu obvodu **Pavel Sohr Somogysszil 3.**

Ochrán. známka.

Oznamy prijíma administracia „Krestan“

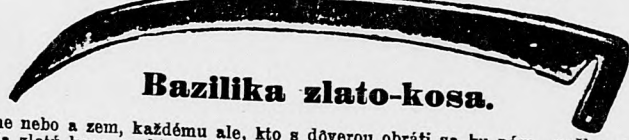
BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.

Svrabľavosť, Potenie, Slnčný úpal, Šupanie kože, Svrab a hostec, Neduhy kože, rany, Opuchliny a staré rany

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 3 koruny, veľký teglik 5 korún, rodinný teglik 9 korún. k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 4 K. Adresa objednávok
Alexander Gerő, lekárnik Nagyköros 40.

53 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosi.
Nikto nikdy nemal lepšej kosi, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostriu zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosi už od 53 rokov rozposielame najväčším pánstvom a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlatej kosi“ s poštovou dobierkou:

60	70	75	80	85	90	95	100	110	cm.
Cena 1 kosi 3.90	4.—	4.20	4.40	4.60	4.80	5.—	5.20	5.40	kor.

1 kusa karborundum osielky medzi jestvuúcimi najlepšej, cena 1.10 korún. Sberateľom kosi ku zvláštne mu povšimnutiu: Pri každej kúpe 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov alebo pri inom poštovom objednaní vo výške 20 korún, poštové porto my platíme. Niže tohoto obnosu, 1.5 korún obnášajúce poštové porto plati kupec. K odporúčaníu je šim skoraj objednať si kosi, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma. K dostaniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 58-ročná osada na kosi a veľký obchodný dom.